

לימודי ארץ-ישראל

חוג לימודים לב"א (דו-חוגי וחד-חוגי)

חוג לימודים למ"א

ולימודים לתואר דוקטור בפילוסופיה

ראש החוג: פרופ' אריה קופסקי

חברי הסגל האקדמי

פרופ' גור אלרואי, פרופ' אדריאן בועז, פרופ' יוסי בן-ארצי, פרופ' יעקב ברנאי (אמריטוס), פרופ' יעקב גולדשטיין (אמריטוס), פרופ' יואב גלבר (אמריטוס), פרופ' יחיעם ויץ, פרופ' אפרים לב, פרופ' אריה קופסקי.	פרופסור מן המניין:
פרופ' עוז אלמוג, פרופ' נתן ינאי (אמריטוס), פרופ' גדעון פוקס (אמריטוס), פרופ' יהושע פרנקל.	פרופסור חבר:
ד"ר ירון פרי, ד"ר רפאל פרנקל (בגמלאות).	מרצה בכיר:
ד"ר יהודית ברונשטיין, ד"ר אסף זלצר, ד"ר משה נאור, ד"ר נורית שטובר.	מרצה:
ד"ר נעמה בן זאב, ד"ר גלי השרוני, ד"ר אסתר ינקלביץ, ד"ר אורלי מזרחי, ד"ר ענת קדרון, ד"ר איתמר רדאי.	עמית הוראה:

מזכירות החוג

עוזר מנהלי לראש החוג: **גב' אורלי מיכאל**

שעות קבלה: ימים א'-ה' בין השעות 10:00-12:00.

טלפון: 04-8249296, 04-8249414

הלימודים לתואר ראשון (ב"א)

יועץ ב"א: ד"ר נורית שטובר

מטרת הלימודים

החוג ללימודי ארץ ישראל בנוי במתכונת המקובלת של לימודים אזורים (Area studies) רב תחומיים. במסגרת תכנית הלימודים מעניק החוג לתלמידיו ידע בהכרת הארץ, הבנת הכוחות והגורמים אשר עיצבו את גורלה במרוצת הדורות ויכולת להתמודד עם סוגיות אקטואליות בעזרת ידע מעמיק הכרוך בהכרת העבר. במוקד תשומת הלב של החוג מצויים העניין המיוחד בארץ עצמה, בתושביה, במאפייניה הנפיים, בתולדותיה וביחודה האנושי.

הלימודים בכל התחומים כוללים מבואות, שיעור-תרגיל (שו"ת) וסמינריונים. הלימודים מועשרים בסיוורים ובעבודות שדה.

תנאי קבלה

עמידה בתנאי הקבלה הכלליים של האוניברסיטה. על המועמדים להמציא אישור רפואי, המעיד על כושרם להשתתף בסיוורים.

תוכנית "דרך הרוח"

החל מתשע"ג מחויבים תלמידי הפקולטה למדעי הרוח ללמוד קורסים בהיקף של 4 נ"ז במסגרת תוכנית "דרך הרוח". הרישום לקורסים יתבצע תחת אחת מתכניות הלימודים של התלמיד וציוני הקורסים ישוקללו בציון הסופי. את לימודי "דרך הרוח" ניתן ללמוד בכל אחת משנות הלימוד לתואר. על המשתתפים בתכנית לבחור קורסים מחוץ לתחום ההתמחות החוגי שלהם בהתאם למוגדר באתר התכנית. סיום לימודי דרך הרוח בהצלחה הינו תנאי לקבלת תואר בוגר.

המסלול הדו-חוגי

מבנה הלימודים

תוכנית הלימודים לתואר ראשון מסתכמת ב-60 נ"ז, והיא כוללת 64 ש"ס, ובנוסף סיוורים ובעבודות שדה. התוכנית מורכבת מ-3 סוגי קורסים: שיעור, שיעור ותרגיל (שו"ת) וסמינריון. מתוך 60 נ"ז לתואר, ניתן לצבור עד 16 נ"ז בחוגים אחרים בפקולטה למדעי הרוח (קורסי דרג 2 ו-3 בהתאם למפורט מטה).

א. שיעורים (דרג 1):

בשנה א' יילמדו 5 שיעורי מבוא חובה: הדרכה מתודולוגית 4 נ"ז (מורכב מקורס "אוריינות מידע מתוקשב" 2 נ"ז והדרכה מתודולוגית 2 נ"ז פרונטלי), החברה הישראלית 4 נ"ז **או** העת העתיקה 4 נ"ז, המאה ה-19 4 נ"ז, המאה ה-20 4 נ"ז, גיאוגרפיה פיסית+ תרגול 4 נ"ז.

סה"כ 20 נ"ז.

ב. שו"ת (דרג 2):

בשנה ב' ו-ג' יבחרו התלמידים 6 שו"ת, מתוכם קורס חובה "היסטוריה עולמית" (4 נ"ז) אותו ניתן ללמוד בכל אחת משנות הלימוד לתואר.

סה"כ 24 נ"ז.

ג. **סמינריונים (דרג 3):**

יילמדו בשנה ג' 2 סמינריונים. ניתן לקחת סמינריון **אחד** מחוץ לחוץ לחוג ללימודי ארץ ישראל.

סה"כ 12 נ"ז.

מבנה תכנית הלימודים

שנה א' מבואות חובה:	שנה ב' בחירה:	שנה ג' בחירה:
הדרכה מתודולוגית 4 שש"ס 4 נ"ז 1151_____01	שו"ת 4 שש"ס 4 נ"ז 1152_____01	שו"ת 4 שש"ס 4 נ"ז 1152_____01
שיעור חברה ישראלית 4 שש"ס 4 נ"ז 1151_____01	שו"ת 4 שש"ס 4 נ"ז 1152_____01	שו"ת 4 שש"ס 4 נ"ז 1152_____01
שיעור עת עתיקה 4 שש"ס 4 נ"ז	שו"ת 4 שש"ס 4 נ"ז 1152_____01	שו"ת 4 שש"ס 4 נ"ז 1152_____01
שיעור מאה 19 4 שש"ס 4 נ"ז 1151_____01	שו"ת 4 שש"ס 4 נ"ז 1152_____01	שו"ת 4 שש"ס 4 נ"ז 1152_____01
שיעור מאה 20+תרגול 6 שש"ס 4 נ"ז 1151_____01	שו"ת 4 שש"ס 4 נ"ז 1152_____01	שו"ת 4 שש"ס 4 נ"ז 1152_____01
שיעור פיסית+תרגול 6 שש"ס 4 נ"ז 1151_____01	שו"ת 4 שש"ס 4 נ"ז 1152_____01	שו"ת 4 שש"ס 4 נ"ז 1152_____01
ניתן ללמוד בכל אחת משנות הלימוד לתואר שיעור היסטוריה עולמית 4 שש"ס 4 נ"ז	שו"ת 4 שש"ס 4 נ"ז 1152_____01	שו"ת 4 שש"ס 4 נ"ז 1152_____01
סמינריונים: סמינריון 4 שש"ס 6 נ"ז 1153_____01	שו"ת 4 שש"ס 4 נ"ז 1152_____01	שו"ת 4 שש"ס 4 נ"ז 1152_____01
סמינריון 4 שש"ס 6 נ"ז 1153_____01	שו"ת 4 שש"ס 4 נ"ז 1152_____01	שו"ת 4 שש"ס 4 נ"ז 1152_____01
סה"כ: 24 שש"ס 24 נ"ז	20 שש"ס 20 נ"ז	12 שש"ס 16 נ"ז

סיורים

על התלמיד להשתתף ב-8 עד 10 ימי סיוור, במשך 3 שנות לימודיו. התלמיד יגיש דו"ח על כל סיוור והוא ייכלל בחישוב הציון של הקורס שבמסגרתו נערך הסיוור. סיוורים שנערכו בחוגים אחרים לא ייחשבו (אלא במקרים חריגים ולפי אישור מוקדם של יועץ ב"א).

דרישות מעבר

תנאי מעבר לשנה אקדמית ב':

ציון נמוך מ-55 בכל אחד מהקורסים לא יאפשר מעבר לשנה ב'.

הערות

1. תלמיד אשר חוג לימודיו השני הוא תולדות ישראל או ארכיאולוגיה, ושמע בחוגים אלה קורסים זהים לאלה הנלמדים בחוג ללימודי ארץ-ישראל, יהיה פטור משמיעת קורסים אלה בשנית, אך תוטל עליו חובה לשמוע קורסים אחרים באותו היקף שעות.
  2. **תעודת הוראה:** תלמידי החוג יכולים ללמוד לתעודת הוראה בהיסטוריה ובשל"ח. **פרטים ניתן לקבל בחוג ללמידה, הוראה והדרכה.** טלפון 04-8240890/89.
  3. **קורס מורי דרך:** בוגרי קורס מורי דרך יקבלו הכרה בקורסים ונקודות זכות לתואר ראשון בהתאם לתוכנית הלימודים המיוחדת להם המפורסמת באתר החוג.
  4. ללומדים במסגרת ההסדר המיוחד שבין האוניברסיטאות לבין כוחות הביטחון, תורכב תוכנית לימודים כדלקמן:
- שנה א' ילמדו על פי מתכונת שנה א', ובנוסף לכך 2 שו"ת (8 נ"ז) או סמינריון (בסמסטר ב') ושו"ת (10 נ"ז).
- לא ניתן יהיה לצבור יותר מ-30 נ"ז במהלך השנה הראשונה ללימודים. יתרת השיעורים תלמד בשנה ב'.

שקלול הציונים

סה"כ 4/60	4 נ"ז*1	הדרכה
סה"כ 16/60	4 נ"ז*4	שיעורים דרג 1
סה"כ 28/60	4 נ"ז*7	שיעורים דרג 2
סה"כ 12/60	6 נ"ז*2	שיעורים דרג 3

המסלול החד-חוגי

מטרת הלימודים

המסלול החד חוגי מיועד לתלמידים המעוניינים להעמיק את ידיעותיהם בכל הקשור לארץ-ישראל, וכן לשלב במהלך לימודיהם לתואר ראשון מקבצים הקשורים ללימודים אלה או המשלימים אותם. כל אלה כדי להגיע, בתום לימודי התואר הראשון, לידע מקיף יותר על ארץ-ישראל.

תנאי קבלה

הקבלה למסלול החד-חוגי תעשה בשתי דרכים:

- א. ביוזמת ראש החוג, אשר יזמן לראיון אישי מועמדים שנרשמו לחוג והשיגו ציון גבוה במיוחד בבחינת הכניסה הפסיכומטרית. לאחר הראיונות, שיתקיימו בחופשת הקיץ הקודמת לשנה"ל הראשונה, תפורסם רשימת התלמידים שהתקבלו למסלול זה.
- ב. תלמידים ששיימו בהצלחה את שנת הלימודים הראשונה של לימודיהם בחוג (ובחוג נוסף באוניברסיטה) ועברו סף כניסה, שייקבע מפעם לפעם ע"י ועדת ההוראה החוגית, יוכלו להצטרף למסלול החד חוגי. בשנת הלימודים תשע"ו סף הכניסה היה 80.

מבנה הלימודים

1. בנוסף ללימודים הנדרשים במסלול הדו-חוגי (בהיקף 44 נ"ז) ילמד התלמיד במסלול החד-חוגי קורסים בהיקף של 16 נ"ז לפי הפירוט הבא:
 שו"ת (8 נ"ז)
 קריאה מודרכת (2 נ"ז)
 סמינריון (6 נ"ז)
2. כן ילמד התלמיד, לפי כללי האוניברסיטה, בנוסף ללימודי החוג עוד שני מקבצים או שלושה בהיקף כולל של 60 נ"ז

סיורים

תלמיד המסלול החד-חוגי יהיה חייב בהיקף רחב יותר של סיורים לימודיים: 10-15 ימי סיור במשך שלוש שנות לימודיו.

הלימודים לתואר השני (מ"א)

יו"ר הוועדה החוגית לתואר שני: ד"ר אסף זלצר

החוג מקיים מספר מסלולי לימוד והתמחות לתואר שני:
מסלול א' – בעת החדשה, בעת העתיקה ובימי הביניים – כמפורט בהמשך.
מסלול ב' – בעת החדשה, בעת העתיקה ובימי הביניים – כמפורט בהמשך.

כללי

מטרת הלימודים

לימודי המ"א מיועדים להרחיב ולהעמיק את הידע וההבנה של התלמיד בתחומים האלה: היסטוריה, גיאוגרפיה היסטורית, אנתרופולוגיה ונושאי חברה ומדינה של ארץ-ישראל ומדינת ישראל; לבסס, לשפר ולהרחיב את השיטות והכלים הדרושים למחקר עצמאי של ארץ-ישראל ומדינת ישראל.
לימודי המ"א מושתתים על עבודה עצמית ועל לימוד במסגרת שיעורים וסמינריונים.

תנאי קבלה

מספר המקומות בלימודי מ"א מוגבל. בוגר החוג ללימודי ארץ-ישראל שציונו המשוקלל 80 ושציונו המשוקלל בחוג הלימודים השני לתואר בוגר אינו נופל מ-76, זכאי להתקבל ללימודים לתואר השני באישורה של ועדת הקבלה.

בוגר החוג שציונו המשוקלל בין 76 ל-80, בקשתו תישקל על-ידי ועדת הקבלה.

מועמדים שאינם בוגרי החוג ללימודי ארץ-ישראל יידרשו בקורסי השלמה בהיקף של 12-16 שש"ס, אשר ייקבעו בהתאם לרקע האקדמי שלהם.

מועמד בעל תואר ראשון ממוסד מוכר להשכלה גבוהה בארץ או בחו"ל אשר למד במסלול דו-חוגי ובאחד החוגים השיג ציון משוקלל הנמוך מ-67 ולא פחות מ-70, יוכל להתקבל כתלמיד מן המניין רק אם בחוג בעל הזיקה ללימודי ארץ ישראל השיג ציון משוקלל של 80 לפחות.

מועמד בעל תואר ראשון ממוסד מוכר להשכלה גבוהה ששפת ההוראה בו אינה עברית, חייב לעמוד בבחינת ידע בעברית ברמה הנדרשת ע"י האוניברסיטה כתנאי לזכאותו לתואר.

מועמדים בוגרי אוניברסיטאות מחו"ל, וכן בוגרי אוניברסיטאות בעלות שלוחות הפועלות בישראל באישור המועצה להשכלה גבוהה, יחויבו לעמוד בהצלחה בבחינת ה-GRE או בלימודי השלמה במסגרת התואר הראשון. לפרטים נוספים, יש לפנות לתקנון לימודים לתואר שני.

מבנה הלימודים בעת-החדשה

ללימודים בעת-החדשה שני מסלולים: מסלול א' (עם כתיבת עבודת גמר) ומסלול ב' (ללא כתיבת עבודת גמר).

תלמידי מסלול א' יעמדו בדרישות תכנית הלימודים ויכתבו עבודת גמר. זכאי להימנות על מסלול א' ולהגיש הצעת מחקר לעבודת גמר, תלמיד שממוצע ציוניו 85 ושכתב 2 עבודות סמינריוניות עליהן קיבל ציון שאינו נמוך מ-85. תלמידי מסלול א' חייבים בלימודי שפה זרה (ברמת מתקדמים) מלבד אנגלית. תלמידי מסלול ב' יעמדו בדרישות תכנית הלימודים ובבחינות הגמר כמפורט בתקנון לימודי תואר שני של הרשות ללימודים מתקדמים. תלמידי מסלול א' ו-ב' ישתתפו במסגרת שנה ב' לימודיהם לקבלת התואר בקמפוס מ"א בן 4-2 ימים.

תוכנית הלימודים בעת החדשה

מסלול א'

6 קורסים (24 ש"ס) – מתוכם יכתוב התלמיד 2 עבודות סמינריוניות. קורס בהדרכה מתודולוגית והיסטוריוגרפית (4 ש"ס). קמפוס מ"א בשנה ב' (4 ש"ס). שפה זרה שניה בהתאם לרלוונטיות למחקר בהיקף של 8 ש"ס (ברמה למתחילים ולמתקדמים). עבודת גמר.

מסלול ב'

8 קורסים (32 ש"ס) – מתוכם יכתוב התלמיד 2 עבודות סמינריוניות. קמפוס מ"א בשנה ב' (4 ש"ס). בחינת גמר.

עבודת הגמר

- א. נושא עבודת הגמר יוצע על ידי התלמיד ויאושר על ידי המדריך מן החוג ללימודי ארץ-ישראל במהלך שנת הלימודים הראשונה.
- ב. הצעת המחקר תוגש לוועדת המ"א של החוג במהלך שנת הלימודים השניה. לפני אישור הצעת המחקר על הסטודנט להגיש 2 עבודות סמינריוניות, ולקבל עליהן ציון שאינו נמוך מ-85.
- ג. עבודת הגמר תוגש לא יאוחר משלוש שנים מיום תחילת הלימודים. לגבי פירוט הדרישות, יש לפעול על פי האמור בפרק ו' של תקנון לימודי תואר שני של הרשות ללימודים מתקדמים.

בחינות גמר

- א. תלמיד מסלול ב' ייבחן בבחינת גמר נושאית שתכלול מטלה אינטגרטיבית. נושאי הבחינות ייקבעו על-ידי יו"ר ועדת מ"א.
- ב. בהתאם לתקנון תואר שני, ציון מעבר מינימלי בכל אחד ממרכיבי בחינת הגמר הוא 70. תלמיד שנכשל בבחינת הגמר (קיבל ציון נמוך מ-76 בציון משוקלל של כל מרכיבי הבחינה) יורשה להיבחן פעם אחת נוספת. הבחינה החוזרת תכלול את כל מרכיבי הבחינה הראשונה. תלמיד יהא חייב להיבחן פעם אחת נוספת על אחד או יותר ממרכיבי בחינת הגמר, שבהם קיבל ציון נמוך מ-70.
- ג. בכל שנה יתקיימו שני מועדים לבחינות הגמר. ניתן לגשת לבחינה בכל מועד, לאחר הגשת כל העבודות, על סמך הרשמה מוקדמת במזכירות. הבחינות ייערכו במחצית חודש נובמבר ובמחצית חודש מאי.

שקלול הציונים

מסלול א'	מסלול ב'
עבודת גמר 60%	בחינת גמר 30%
2 עבודות סמינריוניות 24%	2 עבודות סמינריוניות 40%
השתתפות פעילה בשאר השיעורים 16%	השתתפות פעילה בשאר השיעורים 30%
סה"כ 100%	סה"כ 100%

לימודי התואר השני (מ"א) בעת העתיקה/ימי הביניים

יו"ר הוועדה החוגית לתואר שני: ד"ר אסף זלצר

מבנה הלימודים בעת-העתיקה/ימי הביניים

ללימודים בעת-העתיקה ובימי הביניים שני מסלולים: מסלול א' (עם כתיבת עבודת גמר) ומסלול ב' (ללא כתיבת עבודת גמר).

תלמידי מסלול א' יעמדו בדרישות תכנית הלימודים ויכתבו עבודת גמר. זכאי להימנות על מסלול א' ולהגיש הצעת מחקר לעבודת גמר, תלמיד שממוצע ציוניו 85 ושכתב 2 עבודות סמינריוניות עליהן קיבל ציון שאינו נמוך מ-85.

תלמידי מסלול א' חייבים בלימודי שפה זרה (ברמת מתקדמים) הרלוונטית למחקרם מלבד אנגלית.

תלמידי מסלול ב' יעמדו בדרישות תכנית הלימודים ובבחינות הגמר כמפורט בתקנון לימודי תואר שני של הרשות ללימודים מתקדמים.

תוכנית הלימודים בעת-העתיקה/ימי הביניים

מסלול א':

6 קורסים (24 שש"ס) בחוג ללימודי ארץ-ישראל (מתוך התכנית המשותפת עם החוג לתולדות ישראל).
 קורס בהדרכה מתודולוגית והיסטוריוגרפית (4 שש"ס).
 קמפוס מ"א (4 שש"ס).
 שפה זרה רלוונטית למחקר בהיקף 8 שש"ס (למתחילים ולמתקדמים).
 עבודת גמר.

מסלול ב':

6 קורסים (24 שש"ס) בחוג ללימודי ארץ-ישראל (מתוך התכנית המשותפת עם החוג לתולדות ישראל).
 2 שיעורי בחירה מדרג 3, באישור יועץ מ"א (8 שש"ס).
 קמפוס מ"א (4 שש"ס).
 בחינת גמר.
 תלמידי מסלול א' ו-ב' ישתתפו במסגרת שנה ב' ללימודיהם לקבלת התואר בקמפוס מ"א בן 2-4 ימים.

עבודת הגמר

- א. נושא עבודת הגמר יוצע על ידי התלמיד ויאושר על ידי המדריך מן החוג ללימודי ארץ-ישראל במהלך שנת הלימודים הראשונה.
- ב. הצעת המחקר תוגש לוועדת המ"א של החוג במהלך שנת הלימודים השניה. לפני אישור הצעת המחקר על הסטודנט להגיש 2 עבודות סמינריוניות, ולקבל עליהן ציון שאינו נמוך מ-85.
- ג. עבודת הגמר תוגש לא יאוחר משלוש שנים מיום תחילת הלימודים. לגבי פירוט הדרישות, יש לפעול על פי האמור בפרק ו' של תקנון לימודי תואר שני של הרשות ללימודים מתקדמים.

בחינת גמר

בתום לימודיו ייבחן התלמיד במסלול ב' בבחינת גמר נושאית שתכלול מטלה אינטגרטיבית.

שקלול הציונים

מסלול א'	מסלול ב'
עבודת גמר	בחינת גמר
60%	30%
2 עבודות סמינריוניות	2 עבודות סמינריוניות
24%	40%
השתתפות פעילה בשאר השיעורים	השתתפות פעילה בשאר השיעורים
16%	30%
סה"כ 100%	סה"כ 100%

תוכניות מיוחדות למ.א.

א. התמחות בתיירות בישראל למורי דרך (בשיתוף עם משרד התיירות)

מטרת הלימודים

מטרת ההתמחות היא להרחיב ולהעמיק את ההשכלה האקדמית הנוגעת לארץ ישראל של ציבור מורי הדרך בהיבטים ההיסטוריים, היסטוריים-גיאוגרפיים, גיאוגרפיים-פיסיים וסוציולוגיים. התוכנית תקנה הכשרה אקדמית ומקצועית מתקדמת בתחום התיירות ולימודי ארץ-ישראל. הלימודים יעסקו בהיבטים שונים ומגוונים של תחום זה, כגון שימור אתרים, תולדות הישוב בארץ בתקופות שונות, ארכיאולוגיה, מדעי הדתות, גיאומורפולוגיה, חי וצומח בארץ ישראל, הרעיון הציוני, הגירה ועלייה, מדינת ישראל, הסכסוך היהודי-ערבי, תקופת המנדט והחברה הישראלית.

התוכנית המוצעת ייחודית ואינה קיימת בשום מוסד אקדמי מוכר אחר. היא מאפשרת ניצול מירבי של המומחיות האקדמית והניסיון המקצועי הקיים בחוג ללימודי ארץ ישראל באוניברסיטת חיפה, שעם חבריו נמנים מרצים מדיסציפלינות שונות.

תנאי קבלה

לתוכנית יתקבלו בוגרי תואר ראשון ממוסד מוכר להשכלה גבוהה בארץ ובעולם, בעלי ציון ממוצע של 76 לפחות ובעלי תעודת "מורה דרך מוסמך" מוכרת ממשרד התיירות.

מבנה הלימודים

ללימודים בחוג שני מסלולים: מסלול א' (עם כתיבת עבודת גמר) ומסלול ב' (ללא כתיבת עבודת גמר).

היקף תוכנית הלימודים במסלול ב' (ללא תיזה) עומד על 36 שש"ס = 9 קורסים. מורה דרך שממוצע ציוניו בתום השנה הראשונה יעמוד על 85 ומעלה, יוכל לעבור למסלול א' (עם כתיבת תיזה) באישור יו"ר הוועדה החוגית לתואר שני. היקף הלימודים במסלול א' עומד על 32 שש"ס = 8 קורסים, כולל קורס הדרכה מתודולוגית, ובנוסף לימודי שפה זרה שנייה בהיקף של 8 שש"ס.

תוכנית הלימודים למורי הדרך כוללת ארבעה קורסי חובה:

1. שימור אתרים.
2. תיירות במאה ה-21
3. מדע הדתות
4. קמפוס מ"א (קורס שטח מרוכז בן שלושה ימים באחד האזורים בארץ)

מסלול א'	מסלול ב'
עבודת גמר 60%	בחינת גמר 30%
2 עבודות סמינריוניות 24%	2 עבודות סמינריוניות 40%
השתתפות פעילה בשאר השיעורים 16%	השתתפות פעילה בשאר השיעורים 30%
סה"כ 100%	סה"כ 100%

התלמידים שיעמדו בכל המטלות והחובות בתוכנית הלימודים למורי הדרך יהיו זכאים לתואר מוסמך האוניברסיטה ויקבלו ספח התמחות.

ב. התמחות במדעי הדתות

ראש התכנית: פרופ' עמוס מגד

מטרת התוכנית

מטרת הלימודים היא להרחיב ולהעמיק את הידע וההבנה של תופעות ומסורות דתיות, להקנות לתלמידים את ידיעת הבעיות, המושגים ודרכי המחקר של חקר הדת, הן על ידי לימודים שיטתיים והשוואתיים והן על ידי לימודי התמחות. התוכנית נועדה להביא בפני תלמידיה את מגוון הדיסציפלינות המחקריות של דתות ורעיונות דתיים ולאפשר לתלמידים העמקה באחת הדיסציפלינות והכנה לקראת מחקר בתחום בו בחרו. התוכנית תעודד חשיפה למגוון רחב של מערכות דתיות, בעבר ובהווה, ולעולמן החברתי, הרוחני, הריטואלי והחוויתי, כדי לאפשר לתלמידיה הבנה רחבה ומעמיקה ככל האפשר של התופעה הדתית בכללותה.

תנאי הקבלה

1. תואר ראשון ממוסד מוכר להשכלה גבוהה בארץ או בחו"ל בציון סופי של 76 לפחות.
2. מועמדים אשר יידרשו להשלים קורסים ינותבו ללימודי השלמה בהיקף אשר ייקבע ע"י יועצי התכנית וועדת המ"א, בהתאם ללימודים הקודמים של המועמד. יש להשיג ממוצע של 80 לפחות בקורסי ההשלמה על מנת להמשיך בלימודי התואר השני.
3. תלמידים המתקבלים לתוכנית במסלול א' (עם כתיבת עבודת גמר מחקרית-תזה) ואינם שולטים בשפת המקורות (יוונית, לטינית, וכו') של תחום התמחותם ברמת מכינה, יידרשו ללמוד אותה כתלמידים במעמד על תנאי בשנה א', ולהשיג ציון של 80 לפחות כתנאי מעבר לשנה ב'.

תכנית הלימודים

- א. שני קורסי ליבה בהיקף 8 שש"ס מתוך רשימת קורסי הליבה בתוכנית השנתית (כל אחד 4 שש"ס).
- ב. קורסים מתוך כלל לימודי הבחירה בתחום התמחות בהיקף 12-20 שש"ס (בהתאם לחוג הלימודים אליו רשום התלמיד ובהתאם למסלול הלימודים) עפ"י הנושאים הבאים:

דתות המזרח הקרוב הקדום (החוג למקרא)
 דתות העולם היווני-רומי (החוג להיסטוריה כללית)
 נצרות (החוג להיסטוריה כללית)
 דתות הודו וסין (החוג ללימודי אסיה *)
 דתות פרה־קולומביאניות (החוג להיסטוריה כללית)
 יהדות (החוג לתולדות ישראל)
 אסלאם (החוג להיסטוריה של המזה"ת)

ג. קורסי בחירה מהפקולטה למדעי הרוח או מדעי החברה בהיקף **4-12 ש"ס** (בהתאם למסלול הלימודים)

מבנה הלימודים

לימודי התכנית יתקיימו בשני מסלולים:

1. מסלול א' – עם כתיבת עבודת גמר מחקרית (תזה) – סה"כ 28 ש"ס*
2. מסלול ב' – כולל עמידה בבחינת גמר – סה"כ 36 ש"ס

*סטודנטים במסלול א' שאינם שולטים בשפת המקור הקשורה למחקרם (יוונית, לטינית וכו') ברמת מכינה, ידרשו ללמוד אותה כתלמידים במעמד על תנאי בשנה א', ולהשיג ציון של 80 לפחות כתנאי מעבר לשנה ב'. בנוסף מחויבים הסטודנטים בלימודי שפה זרה מודרנית בהתאם לתחום ההתמחות (עדיף צרפתית או גרמנית) ברמת מתקדמים בהיקף של 8 ש"ס.

שקלול הציונים

מסלול א'

20%	שתי עבודות סמינריוניות
30%	ממוצע הציונים בקורסים
50%	עבודת גמר מחקרית (תזה)

מסלול ב'

45%	שתי עבודות סמינריוניות
35%	ממוצע הציונים בקורסים
20%	בחינת גמר

משך הלימודים

התוכנית תתפרש על שתי שנות לימוד (ארבעה סמסטרים) במסלול ב' ושנת לימודים נוספת לצורך השלמת עבודת הגמר המחקרית (תזה) במסלול א'.
 בסיום התואר תוענק תעודת מוסמך בחוג בו למד הסטודנט עם ספח התמחות בלימודי מדעי הדתות.

ג. התמחות באוצרות מורשת

ראש התוכנית: פרופ' יוסי בן-ארצי

מטרת הלימודים

תוכנית (ספח התמחות) - אוצרות מורשת מציעה לסטודנטים שילוב של לימודים תיאורטיים ומעשיים בתחום המוזיאונים, האתרים והארכיונים עם המשך לימוד והעמקה בידע על הארץ. יעדה של התוכנית הוא להכשיר את העוסקים בתחום לחשיבה ביקורתית על מעשה האוצרות והפעילות המתבצעת באתרים, במטרה לסייע בידם להתאימם למציאות העיצובית, החינוכית והתרבותית של זמננו. העיסוק באופן ביקורתי בנושאים השונים ייעשה במטרה לעודד את המחקר ולהעשיר את העשייה השוטפת ברעיונות ותיאוריות.

תנאי הקבלה

מועמדים בעלי הנתונים שלהלן, יוכלו להגיש בקשה להתקבל לתוכנית

1. תואר ראשון בציון סופי של 80 ומעלה ממוסד מוכר להשכלה גבוהה בישראל או בחו"ל בחוגים: לימודי ארץ ישראל; היסטוריה; גאוגרפיה; ארכיאולוגיה ועוד);
- מועמדים ללא רקע והשכלה מתאימה יידרשו ללימודי השלמה בהיקף של 12 - 16 שש"ס, אשר ייקבעו בהתאם לרקע האקדמי שלהם.
2. המועמדים העומדים בדרישות יוזמנו לראיון.
3. ניסיון מקצועי קודם מהווה יתרון אך אינו חובה.

מבנה הלימודים

תוכנית הלימודים תתקיים בשני מסלולים: מסלול עם כתיבת עבודת גמר מחקרית (תזה) בהיקף של 23 שש"ס ומסלול עם בחינת גמר בהיקף של 36 שש"ס.

מסלול א'

היקף הלימודים במסלול א' עומד על 32 שש"ס = 8 קורסים סה"כ, כולל קורס הדרכה מתודולוגית והיסטוריוגרפית (4 שש"ס) וקמפוס MA לתלמידי החוג. מתוך 32 שש"ס (8 קורסים) יכתבו התלמידים 2 עבודות סמינריוניות.

מסלול ב'

היקף הלימודים במסלול ב' עם בחינת גמר (ללא תזה) עומד על 36 שש"ס = 9 קורסים, כולל קמפוס MA, מתוכם יכתבו התלמידים 2 עבודות סמינריוניות. על התלמידים במסלול לעמוד בבחינת גמר בציון של 76 לפחות.

תוכנית הלימודים כוללת שישה קורסי ליבה (חובה) בשני המסלולים:

1. תפקידים של מוזיאונים ואתרי מורשת
2. סוד האוצרות
3. שימור אתרים: מדיניות ותיעוד אתרי מורשת היסטורית בישראל
4. תרבות הנוסטלגיה, הישראליאנה והאספנות בישראל
5. המסע, הסיור ומעשה התיירות בתולדות ארץ-ישראל
6. התנסות מעשית

שקלול הציונים

מסלול א'

60%	עבודת גמר מחקרית (תזה)
24%	שתי עבודות סמינריוניות
16%	השתתפות פעילה בשיעורים

מסלול ב'

30%	בחירת גמר
40%	שתי עבודות סמינריוניות
30%	השתתפות פעילה בשיעורים

משך הלימודים

התוכנית מרוכזת ביום לימודים אחד בשבוע (מלבד קמפוס המ"א) ומתפרשת על פני ארבעה סמסטרים.

בסיום התואר תוענק תעודת מוסמך בחוג ללימודי ארץ-ישראל עם ספח התמחות בתחום אוצרות מורשת.

לימודים לקראת תואר שלישי (Ph.D.)

יו"ר ועדת דוקטורט: ד"ר ירון פרי

תנאי הקבלה

ועדת הדוקטורט החוגית תפקח על קבלת התלמידים לתכנית הדוקטורט ותמליץ על קבלתם בפני הרשות ללימודים מתקדמים.

רשאים להגיש מועמדותם כל מי שסיימו תואר שני בלימודי א"י באוניברסיטת חיפה או באוניברסיטה מוכרת אחרת בארץ ובחו"ל, אשר למדו במסלול המחקרי (א') לתואר השני, ואשר השיגו ציון טוב מאוד (86 ומעלה) בעבודת הגמר המחקרית וציון טוב (80 ומעלה) בשאר לימודיהם.

מוסמכי חוגים אחרים שעומדים בתנאים אלה, יתקבלו לאחר דיון בוועדת הדוקטורט אשר תתאים לימודי השלמה בכל מקרה לגופו, ולאחר שתבחן את מהלך לימודיו ואת מידת התאמתם לתכני הלימוד בחוג.

מוסמכים במסלול ב' אשר סיימו בממוצע 90 לפחות יוכלו להתקבל לתכנית הדוקטורט רק לאחר שישלימו כתיבתה של עבודת גמר מחקרית, הכל על-פי תקנון לימודי תואר שלישי. על כל המתקבלים לתכנית הדוקטורט יהיה לעמוד בתנאי השלמת לימודי שפה שניה (לבד מאנגלית) ברמת מתקדמים.

הקבלה לתכנית מותנית בהסכמה בכתב של אחד ממורי החוג המוסמכים להנחות עבודת דוקטורט, בה יביע נכונותו להדריך את המועמד/ת בנושא המוצע.

מבנה הלימודים

הלימודים נחלקים לשני שלבים:

1. תלמיד/ת מחקר שלב א' – שלא יעלה על 12 חודשים.
2. תלמיד/ת מחקר שלב ב'.

שנת הלימודים הראשונה תוקדש בעיקרה להכנת תכנית מחקר מפורטת, שתוגש לוועדת הדוקטורט החוגית באישורו של מנחה העבודה. עם אישורה יעברו המועמדים למעמד של תלמידי מחקר שלב ב'.

בכל שלב ישמע התלמיד סמינר מחקר לתלמידי דוקטורט במסגרת ביה"ס להיסטוריה (סה"כ שני סמינרים).

מדריך עבודת הד"ר יקבע לתלמיד המחקר את תכנית הלימודים שלו ואת היקפה. ועדת הד"ר החוגית תאשר את התכנית והיקפה. תוכנית הלימודים תכלול קורסים בהיקף של עד 16 שש"ס ולא יותר מארבעה קורסים. הוועדה רשאית להטיל על התלמיד חובת בחינה (בכתב או בעל-פה) בשיעורים שהתלמיד נדרש להשתתף בהם. בסמינריונים נדרשת רק חובת השתתפות פעילה.

עם סיום חובות הלימוד ובגמר עבודת המחקר, יגישו התלמידים את עבודותיהם בחתימת המנחים לוועדת הדוקטורט החוגית. לאחר שתבחן את מהלך הלימודים ואת העבודה שבפניה, תמליץ הוועדה על מינוי השופטים ותעבירה לרשות ללימודים מתקדמים.